

SVJEDOČANSTVO BIBLIJE O MARIJI

Dr. Adalbert Rebić

Ove smo godine svi mi bili svjedoci dvaju velikih kongresa koji su bili posvećeni Mariji a koji su se odvijali u našoj domovini, Međunarodni mariološki kongres i Međunarodni marijanski kongres. O Mariji se mnogo govorilo i na sastancima učenjaka i u našim priprostim crkvama. Ovim bih recima želio skicirati samo nekoliko biblijskih podataka o Mariji da bismo mogli steći jasniju sliku o onome što nam bitno i sržno Biblija o Mariji svjedoči.*

Priznati moramo da je Biblija vrlo škrta podacima o Mariji. Starozavjetni spisi jedva da uopće direktno govore o Mariji, pogotovo ako starozavjetne spise promatramo bez novozavjetne perspektive. No, budući da je Stari zavjet tijesno povezan s Novim zavjetom, moramo uvijek Stari zavjet promatrati u svjetlu Novoga zavjeta, kao što moramo Novi zavjet promatrati u svjetlu Staroga zavjeta. Stari je zavjet naime priprava za Novi, a Novi zavjet dovršenje i ostvarenje Staroga. U svjetlu novozavjetnih događaja neka proročanstva Staroga zavjeta dobivaju šire i dublje dimenzije. Tako u svjetlu pojave Isusa Krista neka proročanstva Staroga zavjeta bivaju dorečena i zaokružena. A budući da je s osobom Isusa Krista tijesno povezana i Marija, njegova majka, to biva onda i Marija uključena barem u neka proročanstva. Saborski Oci ističu da se Marija u starozavjetnim proročanstvima »propheticæ adumbratur«, proročanski zagonetno nagoviješta (LG 55).

Da ne bismo pretjerivali i razbacivali se proročanstvima o Mariji, možemo zasigurno Mariju vidjeti uključenu u proročanstvima Post 3,15 (protoevangelion: proročanstvo o ženi čije dijete lomi moć duhovnom neprijatelju čovječanstva); Iz 7,14 (Izajino proročanstvo o Emanuelovoj majci) i Mih 5,1-5 (proročanstvo o rođenju budućeg Mesije u Betlehemu i o »Onoj koja ima roditi«). Ova starozavjetna proročanstva dobivaju marijanski karakter i sadržaj posebno još time što ih novozavjetni pisci navode pišući o Mariji. Marija je uključena u tim starozavjetnim proročanstvima kao majka budućeg Mesije. Kako su se proro-

* Opširnije o tome: A. REBIĆ — P. GAECHTER, *Marija u Bibliji*, Zagreb 1970, str. 9—25.

čanstva o Mesiji u Starom zavjetu postepeno razvijala, obogaćivala i produblivala, tako je i osoba Mesijine majke postepeno dolazila sve više u tim proročanstvima do izražaja. A to osobito zato jer nad cijelim Svetim pismom bdije Duh Sveti kao nadahnitelj Svetog pisma i usmjeritelj povijesti spasenja. Zagonetni lik žene u Post 3,15 dobiva postepeno kroz Stari zavjet jasnije crte. U Izaijinu proročanstvu naviješta se djevojka koja će na tajanstveni način roditi dijete koje će biti Spasitelj izraelskog naroda. U tom proročanstvu, izgovorenom kralju Ahazu, misli prorok Izaija na neku od djevojaka u Ahazovu haremu koja će postati majkom pobožnog kralja Ezekije, duhovnog velikana izraelske povijesti. On je naime učinio veliku vjersku reformu koju prorok hvalidbenim riječima uzvisuje kao spasiteljsko djelo. Međutim, grčki prijevod hebrejskog Svetog pisma iz trećeg stoljeća prije Krista već smatra ovu mladu, za udaju sposobnu djevojku »djevicom« te stoga izričito prevodi hebrejsku riječ »alma« (djevojka za udaju) grčkom riječju »parthenos« (djeвица) te tako na neki način njezino rađanje djeteta smatra djevičanskim rađanjem. No, s druge je strane i u grčkom prijevodu rađanje djeteta obavijeno nejasnošću s obzirom na djevičanstvo, budući da ime djetetu daje ne majka, kako slijedi iz većine rukopisa hebrejskih tekstova, nego sam Ahaz, otac djeteta. Nije dakle u Starom zavjetu jasno naviješteno djevičansko rađanje Mesije i stoga nije u kasnom židovstvu ni postojala predodžba o djevičanskom rađanju Mesije. Matej 1,18-23 konstatira djevičansko rađanje na temelju činjenice tajanstvenog utjelovljenja Sina Božjega, Mesije, te uzima ovaj Izaijin tekst kao potkrepu a ne kao dokaz dječanskog rođenja. Tek iz same činjenice djevičanskog rođenja Isusa Krista postao je ovaj inače nejasni starozavjetni tekst jasan: u Isusu je taj tekst dobio puno svjetlo. Zato s pravom saborski Oci govoreći o Mariji u Starom zavjetu ističu da se ona u Starom zavjetu samo »prophetice adumbratur«, tj. »proročanski zagonetno naviješta« (LG 55).

Izaijin suvremenik prorok Mihej, premda ni on jasno ne naviješta djevičansko rađanje djeteta, nešto je jasniji i dinamičniji u svom proročanstvu. On proriče »Onu koja ima roditi „kralja-pastira“ čiji je iskon od davnina, od vječnih vremena« (Mih 5,1.2). On će biti iz kuće Davidove, vladat će Izraelom, na pašu će izvoditi stado silom Jahvinom, narod će za njegove vlasti živjeti u miru, svoju će vlast rasprostrijeti sve do krajeva zemaljskih i bit će On savršeni Mir (Mih 5,2.3.4). Ovo je proročanstvo očito daljnja eksplikacija Izaijina proročanstva o Emanuelu i s ovim Izaijinim proročanstvom tijesno povezano. Zato i Mihej promatra majku Mesijinu kao djevojku koja rađa ne misleći direktno ni na kakvo djevičansko rađanje.

Toliko možemo sržno reći o Mariji na temelju starozavjetnih proročanstva, jer na ovom mjestu ne možemo razraditi starozavjetnu tipologiju u kojoj je također tajanstveno ocrtan lik Marije (prophetice adumbratur mutna je skica Marije u proročanstvima Staroga zavjeta).

Više nam o Mariji svjedoče novozavjetni spisi. No, i oni su podacima o njoj vrlo škrti. To je razumljivo. Novozavjetni spisi sadrže navještaj o otajstvu Isusa Krista, našega Gospodina, Spasitelja, Sina

Božjega, a o Mariji govore samo onda kad moraju, samo onda kad Marija na poseban način ulazi u život i u otajstvo Isusa Krista.

Po prvi put se Marija spominje u novozavjetnim spisima u Pavlovoj poslanici Galaćanima (4,4) i to sasvim skromno i nuzgredno: »Ali kada dođe punina vremena, posla Bog svoga Sina rođena od žene, rođena pod Zakonom da otkupi podložnike Zakona, da primimo posinjenje« (Gal 4,4). Ovaj tekst je sastavljen oko 50. godine naše ere. U njemu Pavao sržno ističe četiri misli od kojih su po dvije od njih međusobno savršeno paralelne: Sin Božji rođen je od žene da nas učini Božjim posincima, i rođen je pod Zakonom da nas oslobodi od Zakona. Pavao ovdje sintetizira svoju omiljelu temu o poniženju Sina Božjega (usp. Fil 2,7) u stanje sluge prema svome Ocu nebeskome. To stanje koje postaje polazište i sredstvo Spasenja sastoji se u tome da mi postajemo Božji posinci. U tome, dakle, spasiteljskom djelu kojim mi postajemo Božji posinci neobično veliku ulogu ima žena Marija: ona postaje majka živih. Očito, Pavao aludira na proročanstvo Post 3,15 i na tekst Post 3,20 gdje je Eva nazvana »majkom živih«. U toj će liniji biti i Ivan, koji će mnogo kasnije (oko 95—100 godine) napisati svoje evanđelje i pružiti nam dragocjeni podatak o sceni pod križem gdje Isus predaje svoju majku svome učeniku Ivanu riječima koje nas s pravom začuđuju: »Ženo, evo ti sina!« (Iv 19,26). U Pavlovu tekstu ova velika žena ima važnu ulogu, ona je glavna kopčica koja povezuje Isusa, Sina Božjega, s čovječanskom generacijom. Ona ga svojim rađanjem uključuje u ljudsku rasu, u židovsku povijest, u Davidovo pokoljenje, podlaže ga židovskom Zakonu. A on svojom smrću na križu i uskrsnućem od mrtvih otkupljuje ljude oslobađajući ih od Zakona ropstva i obogaćujući ih milošću slobode djece Božje po kojoj milosti otkupljenici mogu vikati Ocu nebeskome »Abba, oče!« (Rim 8,17). U ovom tako zamašnom biblijskoteološkom tekstu Marija kao da je lišena svoje osobnosti, jer posvema stoji u službi Božjega Otajstva, Isusova utjelovljenja i otkupljenja. Toliko je time uzdignuta od svoje fizičke osobnosti da je Pavao i ne spominje po imenu, ne daje nikakvih podataka o Njoj. A ipak joj na ovom mjestu daje tako povlašteno mjesto u cijelom božanskom planu spasenja da ovo Pavlovo mjesto postaje polazište beskrajnih mogućnosti za daljnju biblijskoteološku razradbu Marijina otajstva.

Drugi po vremenskom redu novozavjetni spis je Markovo evanđelje, napisano oko 62. godine u Rimu. I ono je vrlo škrto podacima o Mariji, premda inače iznosi toliko podataka o životu, osobi i djelovanju Isusa Krista. Mariju spominje samo na dva mjesta, također nuzgredno: 3,31-35 i 6,1-6. A ova su dva Markova podatka o Mariji toliko restriktivna pa čak i naoko negativna da ih neki mariolozi nazivaju »antimariološkim verzovima«. U prvom slučaju Isus odbija uplitanje svoje obitelji i rodbine koja ga želi odvratiti od njegove službe (Mk 3,20-21). On tom zgodom iznosi načelo da su »njegova majka i njegova braća« učenici njegovi koji čine volju Božju. Marija dakako nije time isključena. Ona je kao prvoizabrana, prvootkupljena i prvokršćanka najuzornije slušala riječi Božje, u svom ih srcu pohranjivala (Lk 2,19 i 51), o njima razmišljala

i u život provodila. Isus je time samo naglasio njezinu duhovnu veličinu koja se sastoji prvenstveno u tome da je ona savršena službenica Gospodnja koja savršeno ispunja volju Božju i koja je tako Njega, Sina Božjega, začela prije vjerom i poslušnošću nego svojim tijelom. Ovaj njezin stav uzorne vršiteljice Božje volje bio je upravo i uvjet božanskog njezinog materinstva. Ova je Marijina veličina jednako istaknuta, a nipošto zašućena, kako bi moglo na prvi pogled izgledati, i u onom Lukinu tekstu o ženi koja kliče Isusu: »Blago utrobi koja te nosila i prsima koje si sisao!« a kojoj Isus odgovara: »Većma blago onima koji slušaju riječ Božju i drže je!« (Lk 11,27). Prije svih vjernika upravo Marija najviše i najsavršenije sluša riječ Božju i drži je. Zato ona pjeva u Magnifikatu: »Blaženom će me nazivati svi naraštaji« (Lk 1,45,48). Elizabeta je zbog njezine vjere Bogu naziva sretnom i blaženom: »Blago onoj koja povjerova da će se ispuniti što joj je rečeno sa strane Gospodinove!« (Lk 1,45).

U drugom tekstu Markova evanđelja (Mk 6,1-6) saznajemo kako Nazarećani odbijaju Isusa upravo zato jer znaju tko je njegova majka, što je po zanimanju njegov otac, koja su njegova braća i koje su njegove sestre. Ovaj tekst pokazuje kako upoznavanje Isusa samo kao čovjeka, samo po njegovoj ljudskoj lozi, zatamnjuje spoznaju po Duhu, spoznaju Isusa kao Mesije i kao Sina Božjega. Ovaj tekst koji je gotovo u svim marijanskim enciklikama zanemaren, a spomenut svečano u dokumentu Drugog vatikanskog sabora, pokazuje kako je sva veličina Marijina u njezinu odnosu prema Isusu Kristu i opominje od pretjeranog naglašavanja Marijina otajstva i Marijine veličine bez naglašavanja otkupiteljskih zasluga Kristovih i njezine podložnosti Isusu Kristu.

Ovaj Markov podatak o Mariji predstavlja drugu fazu prvokršćanske predaje o Kristu kad se još o Mariji ne propovijeda i ne razvija se još nauka o njoj. To će postepeno ići. Kako je prvokršćanska kerigma odnosno prvokršćanski navještaj razvijao nauku o Kristu, tako je postepeno sve više i više i Marijina osoba ulazila u otajstvo Isusa Krista po zakonu nužne povezanosti Marije s otajstvom Isusa Krista. To produbljivanje nauke o Kristu i s njom u vezi produbljivanje nauke o Mariji nastavit će se kroz cijelu povijest kršćanstva, a osobito intenzivno u prvim kršćanskim koncilima od kojih će biti kruna za Mariju Efeški koncil na kojem će ona biti proglašena Bogorodicom, majkom Isusa Bogočovjeka (godine 431). Konačno, zadnji stadij tog razvitka nauke o Mariji do naših vremena bi će proglašenje dogme o Marijinu uznesenju tijelom i dušom na nebo (Pio XII. godine 1950).

Nešto više o Mariji govore nam slijedeća tri evanđelja: *Matejevo* (oko godine 68—70), *Lukino* (napisano oko godine 75) i *Ivanovo* evanđelje (napisano oko godine 95). Ova evanđelja predstavljaju već treću fazu prvokršćanske kerigme u kojoj Marija već mnogo više ulazi u kerigmu o Kristu kao njegova suradnica, s Njime tijesno i tajanstveno povezana. U ovom stadiju može se već govoriti o nekoj novozavjetnoj mariologiji.

Matej koji piše evanđelje za Židove posize za starozavjetnim pro-ročanstvima, poglavito Iz 7,14 i Mih 5,1-5. Matej u prvoj glavi svojeg evanđelja (1,16.18-25) opisuje Mariju kao onu »koja je rodila Isusa Krista« (1,16) na tajanstven djevičanski način (Mt 1,18-25) pri čemu je Josip imao samo ulogu poočima i zakonitog oca, odnosno Isusova predstavnika pred židovskim zakonom. Po njegovu svjedočanstvu Izaijine riječi o Emanuelu — Bogu s nama — postaju ostvarenje i po tom ostvarenju dobivaju svoje puno svjetlo. Marijin sin, Mesija-Krist, otkupit će narod od grijeha i svojom osobom biti »Bog u našoj sredini«.

Još je u tom pogledu jasniji evanđelista Luka. Mada i jedan i drugi evanđelista, opisujući djetinjstvo Isusovo, u bitnim crtama donose iste podatke (rođenje u Betlehemu, djetinjstvo u Nazaretu, ime Isus koje savjetuje anđeo Gabrijel), ipak se međusobno znatno razlikuju, čak i razilaze u načinu opisivanja i u bogatstvu podataka. Mt 1-2 (posjet maga s istoka, pokolj dječice, bijeg u Egipat) odražava univerzalističke perspektive (mudraci dolaze s dalekog poganskog istoka, a Isus bježi u pogansku zemlju Egipat), a Lk 1-2 (navještenje, pohod Elizabeti, prikazanje i našašće djeteta u hramu) usredotočeni su na odnos Isusa Krista prema Izraelu, Jeruzalemu, hramu i Zakonu. Te perspektive očituju se u različitoj impostaciji Isusove genealogije. Matej spominje u Isusovoj genealogiji neke žene poganke (npr. žena poganka Rut iz Moaba) a seže sve do Abrahama, oca židovskoga naroda, Luka naprotiv proteže genealogiju Isusovu preko Abrahama sve do Adama, sina Božjega (Lk 3,38). U genealogiji obadvaju evanđelista središnja je kopča kralj David (Mt 1,16 i Lk 3,23) čiji je najplemenitiji izdanak Isus koji će na njegovu prijestolju kraljevati do vijeka (Lk 1,33). Uopće, Luka u opisu djetinjstva Isusova anticipira središnje misli i točke svojeg evanđelja.

Ove razlike pokazuju da predaje kojima se služe Matej i Luka potječu iz različitih sredina. A kako se one u bitnom ipak međusobno poklapaju, za nas je to od velike povijesne vrijednosti.

No, važno je ovdje spomenuti što Luka donosi novo o Mariji u opisu djetinjstva Isusova. Pri tom treba imati na umu da Luka ne donosi reportažu o utjelovljenju Isusovu i o njegovu djetinjstvu, nego ova otajstva i ove događaje opisuje u svojoj vjeri i iz svoje vjere. Zato se u opisu navještenja služi samo biblijskim riječima Staroga zavjeta. Svjestan je, očito na temelju pripovijedanja bilo Marije bilo nekog drugog, da se tu radi o velikim otajstvima koje čovjek ne može očima zamijetiti i kao takve u dnevnik zabilježiti. Luka na poseban način u opisu Isusova djetinjstva ističe Mariju: ona je središnja osoba u opisu, ona u svom srcu pohranjuje sve što se u Jeruzalemu događa i što se o malome Isusu priča (2,19 i 51). Obratno, kod Mateja središnje mjesto i prvu ulogu ima Josip: on je glava obitelji, svjedok djevičanskog rođenja Isusova; on poduzima akcije (putovanja), on odlučuje, bori se s Bogom i s ljudima.

U opisu navještenja Luka dubinskopsihološki crta osobu Marijinu: ona se zbunjuje i plaši zbog posjeta i pozdrava anđelova, ona razmi-

šlja o riječima pozdrava (Lk 1,29 i 34), ona postavlja pitanja, poteškoće, sumnje («kako će to biti?»). Bogu je sasvim odana, njemu savršeno otvorena, u njegovoj milosti uronjena, vjerna njegova službenica i savršena vršiteljica njegovih riječi. Luka opisuje njezinu vjeru koja je slične naravi kao i naša vjera: ima poteškoća, ima nejasnoća, ima sumnji (1,29 i 2,50). Ali, unatoč svim nejasnoćama i poteškoćama, poklanja Bogu sebe samu, svoj posluh, svoj život, svoju budućnost: »Evo službenice Gospodnje: neka mi bude po riječi tvojoj!« (1,38). Ona je prva koja je vjerovala u Krista i nadala se. Nije imala ulivenog znanja kako bi to neki htjeli. Bila je priprosta židovska djevojka koja, vjerojatno, nije znala ni pisati ni čitati. Ali je imala duboku vjeru u Boga. Savršeno se s Njime suživjela dnevno podržavajući osobni kontakt prijateljstva s Njime, svojim Bogom. Upravo je stoga i anđeo pozdravlja: »Veseli se, milosti puna!« (1,27). Kao da je bilo njezino vlastito ime »Milosti-puna« (grčki: keharitomene)! A u židovskom mentalitetu vlastito ime izražava bit i narav čovjeka. Ono dakle što je u Mariji najdublje i najbitnije možemo označiti riječju »milosti Božje puna«. Takvom je bila ne svojim vlastitim zaslugama, nego zaslugama Isusovim. I ona je otkupljena. Prva među otkupljenima. Otkupljena je unaprijed. Njezino krštenje bilo je u prvom času njezine egzistencije u krilu njezine majke. Nije ni jednog časa svojeg života bila pod vlašću duhovnog neprijatelja čovjekova. Nikad se od Boga nije udaljila. Nikada se od Boga nije odijelila. Crkva je tu činjenicu izrazila dogmom da je Marija bez istočnoga grijeha začeta (Pio IX. godine 1854).

S druge strane Luka naglašava njezinu priprostost i jednostavnost na ljudskoj razini. Zapravo sva njezina veličina, sva njezina vrednota dolazi samo od Boga koji ju je obdario milostima. Ona kao djevojka, zaručnica, žena i majka ni u čemu se na ljudskoj razini ne razlikuje od ostalih djevojaka, zaručnica, žena i majki osim što se i u njezinoj ljudskosti, u njezinu vladanju, očitovala »punina milosti«. Ona je jedna od siromaha Jahvinih. Gospodin je pogledao na njezinu priprostost, na njezinu jednostavnost i siromaštvo (1,48). Dapače, ona postaje i tip svih siromašnih, svih jednostavnih, svih onih iz mase (am ha-arec) koji imaju puno pouzdanje i duboku vjeru u Jahvu Otkupitelja i Izbavitelja. Ukraj sa svim mitovima o Mariji, stvorenim kroz stoljeća srednjeg vijeka i prenesenim na umjetničko platno. Ona je jednostavna, crnomanjasta, slabo obučena ili dobro obučena (nije važno!) djevojka iz Nazareta koju su imale na nišanu njezine drugarice: mogle su je ogovarati, klevetati, izgrditi, zamjeriti joj se.

A u svemu tome Gospodin je s njome! (1,28). Duh Sveti silazi na nju (1,35), sila je Svevišnjega zasjenjuje (1,35), velike se stvari na njoj događaju i ostvaruju (1,49) zahvaljujući njezinoj vjeri (1,45: »blago tebi jer si vjerovala!«), zato će je sva pokoljenja navijeke slaviti i hvaliti kao prvoizabranu i najsretniju ženu. Nema osobe, osim osobe Isusa Krista, koja bi u biblijskim spisima bila bogatije i duhovno izvrsnije ocrtana nego je Marija. Da bi istakao veličinu Marije, Luka, koji se inače vjerno služi riječima Staroga zavjeta, mijenja neke riječi od zamašnoga značenja. Stavljajući u usta Gabrielu riječi: »Duh

Sveti sići će na tebe i sila Svevišnjega će te zasjeniti; zato će se dijete što ćeš roditi zvati svetim, Sinom Božjim!» (Lk 1,35) Luka navodi proročanstvo Iz 11,2 («Na njemu, Emanuelu, duh će Jahvin počivati, duh mudrosti i umnosti...») i pri tom mijenja smisao proročanstva. U Iz 11,2 rečeno je da će Duh Jahvin sići na *Emanuela*, a Luka piše da će Duh Sveti sići na *Mariju*. Isto nas tako začuđuju i riječi kojima Elizabeta pozdravlja Mariju (1,42). Elizabeta govori Mariji: »Odakle meni to da *majka moga Gospodina* dolazi k meni?» (1,42), a očito je zapanjuje dolazak *Gospodina samog*. Gospodin dolazi k Elizabeti skriven u Mariji kao što je u Starom zavjetu bio tajanstveno skriven u kovčegu Saveza ili u jeruzalemskom hramu. Ona je novi kovčeg Saveza, prava nositeljica Boga.

Lukini podaci o silasku Duha Svetoga koji zasjenjuje poput oblaka Mariju i njegovi podaci o njoj kao o kovčegu u kojemu se krije Bog, očita su aluzija na tekstove Staroga zavjeta. U Starom je zavjetu oblak znak Jahvine prisutnosti. Oblak i sjena Jahvina zastiru kovčeg zavjetni i tako time označuju da na njemu počiva Slava Jahvina to jest sam Bog (usporedi tekst Izl 40,35 s tekstom Lk 1,35). A biblijska pozadina Lukina opisa Marijina posjeta s Isusom u hram opis je prijenosa kovčega Saveza u Jeruzalem (usp. 2 Sam 6,1.14). Slava Jahvina napustivši hram jeruzalemski onog časa kad je nestao kovčeg Saveza ponovno se u nj vraća onog časa kad Marija u nj unosi dijete Isusa. Zato Simeon vidjevši »Slavu Izraela« može zadovoljan mirno ići u susret smrti (Lk 1,26.29). Nadošla je punina vremena, nadošla su eshatološka vremena: Kći sionska, Marija, nosi Mesiju kao što je nosio Jahvu kovčeg Saveza. Nosi ga u hram gdje mu je i mjesto (»Zar niste znali da je meni biti u domu Oca mojega!« Lk 2,49). No, ona ga nosi i ljudima: nosi ga, dok je još u njezinu krilu, rođakinji Elizabeti. Ona je prva, najuzornija i najveća darivateljica Boga ljudima.

Po svemu je jasno da će onaj koji će se roditi iz krila Marije biti Sin Božji. Da li je Marija u času navještenja bila svjesna božanstva svojega sina, teško bi bilo potvrdno odgovoriti. Marija je prihvatila Isusa vjerom, a ta je njezina vjera rasla i razvijala se. Upravo je po tome ona majka vjere, uzor vjere i svršeno ostvarenje vjere. Nije joj u času utjelovljenja Isusova bio uliven traktat nauke o Kristu Bogočovjeku kao što su to neki teolozi mislili. To nije bilo zahtjevno ni zbog njezine punine milosti Božje. Ona je počela vjerovati i u Kristu otkrivati uslijed svih tajanstvenih događaja veliko otajstvo koje će joj biti jasnije tek nakon Kristova uskrsnuća, a sasvim jasno u času njezine proslave na nebu. Konačno, zar nije ona sinu prigovorila što je ostao u hramu: »Sinko, što si nam to našao učinio: otac i ja tražili smo te žalosni tri dana?!« (2,48). I kad joj je Isus odgovorio »zar niste znali da ja moram biti u kući Oca mojega?«, primjećuje Luka, ona i Josip nisu razumjeli riječi koju im je rekao (2,50). Na Marijin prigovor da su ga *otac njegov* i ona tražili Isus odgovara »meni je biti u kući *Oca mojega!*« Josipu, ocu, suprotstavlja svojega pravoga Oca, oca nebeskoga. Ovaj događaj imao duboko teološko značenje: u njemu je anticipiran pashalni misterij. Dijete Isus čini simbolički nešto što

označuje njegov povratak k Ocu. Riječi »zašto ste me tražili?« slične su onima koje na grobu Isusovu izgovara anđeo ženama: »Što tražite živoga među mrtvima?« (usp. Lk 24,6). Isus ide u hram kao što će kasnije ići u Jeruzalem da u njemu umre na križu i izgovori: »Oče, u tvoje ruke predajem duh svoj!« (Lk 23,46). Isus se krije tri dana u hramu kao što će kasnije biti tri dana u grobu.

Ukratko: Marija je naslućivala veliko otajstvo u svome djetetu na temelju svih riječi koje je čula i svih događaja koji su se dogodili. Ali ta spoznaja o Kristu nije ni izdaleka bila slična onoj našoj teološkoj spoznaji o Kristu koja se razbistrila i formulirala kroz stoljeća na pojednim koncilima. Marija nije bila teolog. Ali je bila žena vjere i otvorenosti Bogu. A to je najvažnije! »Evo službenice Gospodnje! Neka mi bude po riječi tvojoj!« (1,37).

Luka u nastavku svojeg evanđelja više ne govori o Mariji: njegov je običaj na jednom mjestu o osobi reći sve što je imao reći (slično kao o Ivanu Krstitelju).

I u Ivanovu evanđelju Marija ima važnu ulogu: ona uokviruje djelovanje Isusovo. Na početku *znakova* ona je prisutna kao *žena* na čiji intervent Isus čini *znak* u Kani Galilejskoj (Iv 2,3-4) i na svršetku Isusova života ona je opet prisutna kao *žena* (očita aluzija na ženu iz Post 3,15) koja postaje majka živih i kojoj Isus kao *novoj Evi*, *novoj majci saveznika Božjih*, daruje sve ljude kao duhovnu djecu (Iv 19,26-27).

Još imamo jedan spomen o Mariji u novozavjetnim spisima: u Dje-lima apostolskim (1,14) koja opisuju prvokršćanske dane. Tu je Marija poimence spomenuta među onim ženama koje su zajedno sakupljene oko Kristovih učenika u dvorani posljednje večere u iščekivanju Duha Svetoga. Nakon toga o njoj novozavjetni spisi uporno šute. Petar je nigdje u svojim govorima i u svojim propovijedima ne spominje: on propovijeda samo proslavljenoga Isusa koji je postao naš Otkupitelj, naš Gospodin, naš Mesija po kojemu nam je dana mogućnost obraćenja i oproštenje grijeha. A sve to, dakako, dugujemo i Mariji, njegovoj majci, koja nam je darovala Krista i s njime nam darovala spasenje.

Novozavjetni spisi ništa ne govore o smrti Marijinoj. Ne znamo kad je umrla i kako je umrla. Na temelju njezina otajstva u drugim novozavjetnim tekstovima smijemo sasvim opravdano zaključiti da je ona u času smrti bila savršeno proslavljena, jer je savršeno s Kristom bila suobličena već u svojem zemaljskom životu. Zato ispovijedamo s potpunim pravom da je ona na nebo uznesena i okrunjena za Kraljicu svijeta.